

Bijlagen

Bijlage 1 Explainmodule Vergunningverlening bouwen en RO

Bijlage 2 Explainmodule Cultuurhistorie

Bijlage 3 Stroomschema omgevingsvergunning/toezicht bouw

Bijlage 4 Systematiek risicoanalyse

Bijlage 5 Landelijke Handhavingstrategie (LHS)

Bijlage 1 Explainmodule Vergunningverlening bouwen en RO

Wil gemeente Zwartewaterland voldoen aan de kwaliteitscriteria ten aanzien van het deskundigheidsgebied bouwen en ruimtelijke ordening **voor complexe aanvragen** dan moet de organisatie beschikken over 2 medewerkers met minimaal HBO-denkniveau die aan alle genoemde criteria voldoen en ten minste 2/3 van de tijd bezig zijn met het uitvoeren van de activiteiten 1 a tot en met 1 f, zoals die zijn opgenomen in de Kwaliteitscriteria 2.1:

1. Beoordelen aanvraag omgevingsvergunning voor het bouwen van een bouwwerk:
 - a. controleren van de volledigheid, juistheid van de inhoud (inclusief berekeningen en rapportages) van aanvragen in relatie tot de indieningsvereisten
 - b. toetsen van bouwaanvragen aan bestemmingsplan, beheersverordening, exploitatieplan en/of voorbereidingsbesluit
 - c. toetsen van bouwaanvragen aan bouwbesluit en bouwverordening
 - d. opstellen conceptvergunning en bepalen voorwaarden op basis van (eventuele) bijdragen jurist en specialisten
 - e. verlenen van ontheffing of het toepassen van de gelijkwaardigheidbepaling van het Bouwbesluit / bouwregelgeving
 - f. beoordelen en afwegen legalisatiemogelijkheden bij afwijking van de vergunning.

De explain is tweeledig en ziet op de volgende onderdelen in relatie tot de kwaliteitscriteria:

- de duiding van complexe en eenvoudige situaties in de gemeente Zwartewaterland
- de samenhang van activiteiten voor complexe aanvragen op die onder dit deskundigheidsgebied) vallen in relatie tot de factoren 'aantal' en 'frequentie': activiteiten 1a, 1c/bouwbesluit, 1e/gelijkwaardigheid,

Complexe versus eenvoudige situaties

Volgens de Kwaliteitscriteria 2.1. wordt de complexiteit van aanvragen veroorzaakt door de ingewikkeldheid van de activiteit zelf of het type bouwwerk.

Uit analyse van de in de gemeente Zwartewaterland voorkomende bouwwerken blijkt dat een beperkt deel van de bouwwerken is te scharen onder de categorie complex. Concreet gaat het om de nieuwbouw van:

- publieksfunctie > 1.000.000, waaronder hotels, scholen, kerken, multifunctionele gebouwen (BOUW008)
- industrie/kantoorfunctie > 1.000.000; in deze categorie is de kantoorfunctie een complex bouwwerk (BOUW017)
- gezondheidszorgfunctie met bedgebied (BOUW009)
- gezondheidszorgfunctie zonder bedgebied (BOUW010)

De overige activiteiten of type bouwwerken moeten worden getypeerd als niet-complex en vallen daarmee onder de categorie 'eenvoudige situaties'.

Een medewerker op HBO-denkniveau beoordeelt bij de intake of sprake is van een complexe of eenvoudige situatie.

Samenhang activiteiten in relatie tot aantal (personele capaciteit) en frequentie

De gemeente Zwartewaterland acht het gezien de mate waarin deze complexe activiteiten voorkomen niet wenselijk om meer personele capaciteit beschikbaar te stellen voor de uitvoering van deze taak op de gebieden bouwbesluit (bouwfysica, constructieve veiligheid, gelijkwaardigheid) en brandveiligheid. Er zijn te weinig complexe aanvragen die het rechtvaardigen om meer personeel aan te nemen.

Gemeente Zwartewaterland beschouwt de bouwtechnische beoordeling van aanvragen op de activiteiten 1a, 1c en 1e als één geheel. Om de kwaliteit van toetsing van complexe aanvragen te borgen wordt de activiteit bouwbesluit (bouwfysica, constructieve veiligheid, gelijkwaardigheid) uitbesteed aan één van de partnergemeenten in de Omgevingsdienst IJsselland of aan een extern bureau. Het expertisegebied Bouwbesluit-brandveiligheid wordt neergelegd bij de Veiligheidsregio.

Aanvragen worden ter beoordeling van welstandseisen of cultuurhistorische aspecten voorgelegd aan de stadsbouwmeester van Het Oversticht.

Deze uitbesteding van activiteiten is mogelijk omdat gemeente Zwartewaterland beschikt over medewerkers op HBO niveau die taken uitvoeren die vallen binnen het deskundigheidsgebied vergunningverlening bouwen en ruimtelijke ordening (complex)

Voor de overige activiteiten in dit deskundigheidsgebied beschikt de gemeente over de vereiste capaciteit voor wat betreft de factoren aantal en frequentie. De gemeente is van mening dat de continuïteit van deze activiteiten in het vergunningproces daarmee voldoende is gewaarborgd.

Besluit

Gelet op de beperkte omvang van complexe aanvragen heeft gemeente Zwartewaterland besloten om niet te investeren in de eisen gesteld aan continuïteit (factoren 'aantal' en 'frequentie') van dit deskundigheidsgebied voor de bouwbesluit-gerelateerde activiteiten.

Gemeente Zwartewaterland heeft als het gaat om het toetsen van complexe aanvragen besloten om de volgende toetsen uit te besteden aan een gekwalificeerde externe partij:

- bouwbesluit: constructieve veiligheid en bouwfysica (ODIJ of extern bureau)
- brandveiligheid (Veiligheidsregio)
- welstand (Het Oversticht)

Bijlage 2 Explainmodule Cultuurhistorie

Het deskundigheidsgebied Cultuurhistorie bestaat uit 20 activiteiten. De activiteiten 1 tot en met 5 moeten binnen de overheid uitgevoerd worden. De overige activiteiten mogen aan een marktpartij worden uitbesteed.

1. Adviseren t.a.v. cultuurhistorische aspecten in het kader van omgevingsvergunningen en het handhaven van de omgevingsvergunning
2. Beoordelen van de aanvraag aan cultuurhistorische waarden
3. Aangeven van effecten van het te nemen afwijkingsbesluit op de cultuurhistorische waarde
4. Opstellen van voorschriften voor omgevingsvergunning
5. Inhoudelijk adviseren bij bezwaar en beroep
6. Adviseren t.a.v. monumentale aspecten in het kader van omgevingsvergunningaanvragen (activiteit bouwen en slopen) en het handhaven van de omgevingsvergunning
7. Toetsen van de aanvraag aan de Monumentenwet 1988
8. Toetsen van de aanvraag aan een erfgoedverordening
9. (Beoordelen van) bouwhistorisch onderzoek en waardenstellingen: interpreteren monumentwaardigheid (van onderdelen)
10. Adviseren t.a.v. archeologische aspecten in het kader van omgevingsvergunningen
11. Toetsen van de aanvraag aan de Monumentenwet 1988
12. Toetsen van de aanvraag aan een eventuele erfgoedverordening
13. Beoordelen van archeologische rapporten
14. Adviseren t.a.v. stedenbouwkundige aspecten in het kader van omgevingsvergunningen en het handhaven van de omgevingsvergunning
15. Maken van een cultuurhistorische en ruimtelijke analyse
16. Vertalen cultuurhistorische waarden en betekenissen naar ruimtelijke uitgangspunten of toetscriteria voor aanvragen
17. Toetsen van de aanvraag aan de doelstelling van het instrument beschermd gezicht en het ter bescherming strekkend bestemmingsplan
18. Toetsen van de aanvraag aan het ruimtelijk kwaliteitsbeleid (welstand) en erfgoedverordening
19. Adviseren t.a.v. cultuurlandschappelijke aspecten in het kader van omgevingsvergunningen
20. Aangegeven van effecten van het te nemen afwijkingsbesluit op het landschap

De gemeente Zwartewaterland heeft een dienstverleningsovereenkomst met Het Oversticht. Het welstands- en monumentenbeleid wordt bepaald door de gemeente.

Voor een groot deel van de activiteiten die vallen binnen het deskundigheidsgebied Cultuurhistorie zijn op dit moment al afspraken gemaakt over de beoordeling van aanvragen op welstands-, landschaps- en cultuurhistorische aspecten. Het Oversticht voldoet aan de kwaliteitseisen die vanuit de Kwaliteitscriteria 2.1 gelden ten aanzien van opleiding, ervaring, frequentie. Daarmee zijn deze aspecten voldoende gewaarborgd.

Een klein deel van de activiteiten is op dit moment belegd bij de gemeente Zwartewaterland. De activiteiten 2 tot en met 5 worden door de gemeente beoordeeld, evenals de beoordeling aan de Monumentenwet 1988. Activiteit 1 wordt om advies voorgelegd aan Het Oversticht. Nu dit het geval is, is het niet reëel om minimaal 2 personen in dienst te hebben die voor meer dan 1/3 van de tijd bezig zijn met de uitvoering van de activiteiten van dit deskundigheidsgebied. Dit gelet op het feit dat de kwaliteitscriteria bedoeld zijn om de uitvoering van vergunningverlening, toezicht en handhaving te professionaliseren en de kwaliteit in de organisatie te borgen. Door een groot deel van de activiteiten te borgen bij een

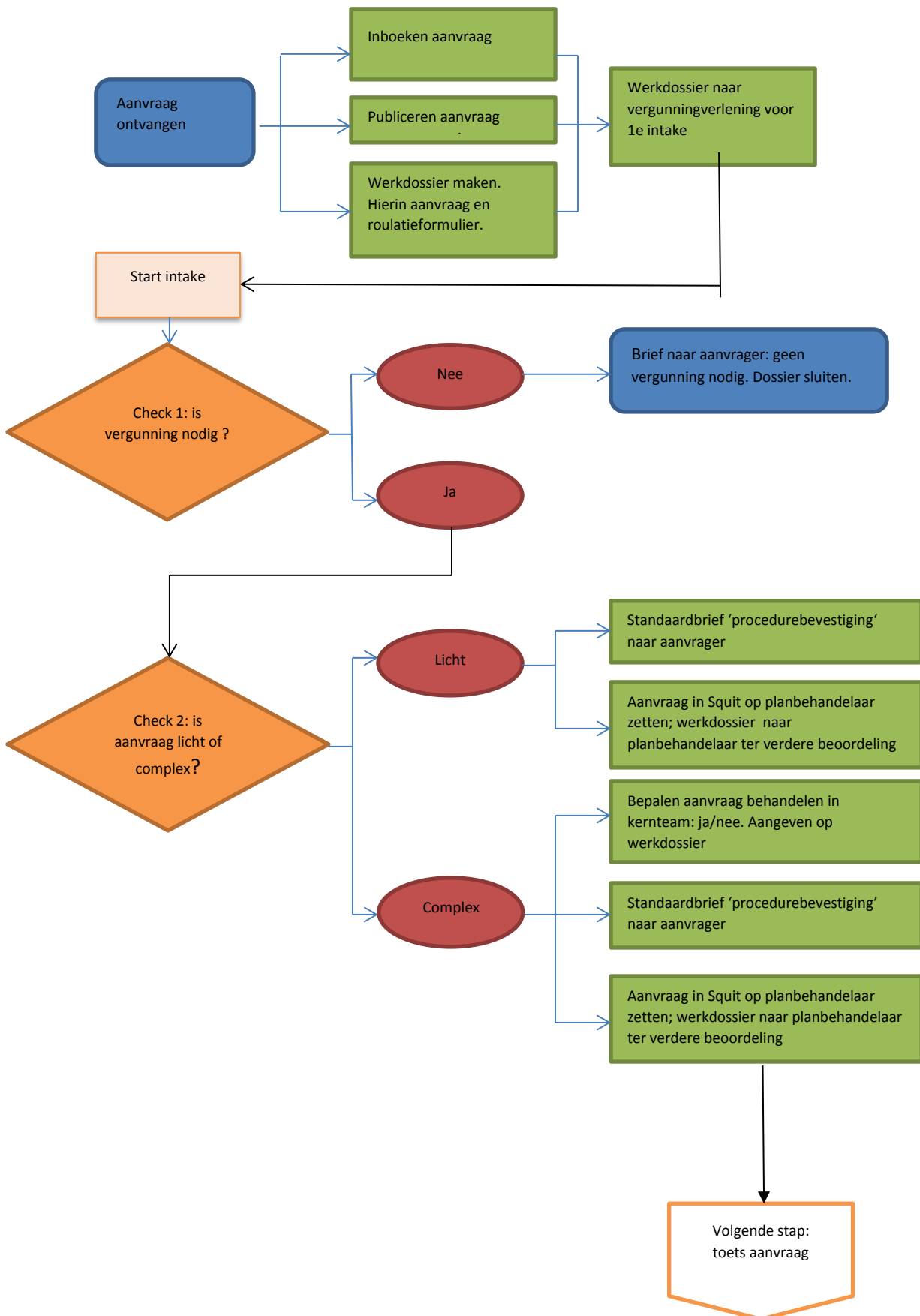
specialistische organisatie, zijnde Het Oversticht, en door de nauwe samenwerking die er bestaat tussen Het Oversticht en de medewerkers die de overgebleven activiteiten uitvoeren voor de gemeente Zwartewaterland, zijn wij van mening dat de kwaliteit van dit deskundigheidsgebied voldoende is geborgd. Er hoeft derhalve niet voldaan te worden aan de eisen gesteld aan het aantal en de frequentie behorende bij dit deskundigheidsgebied voor wat betreft de taken die de gemeente Zwartewaterland nog zelf uitvoert.

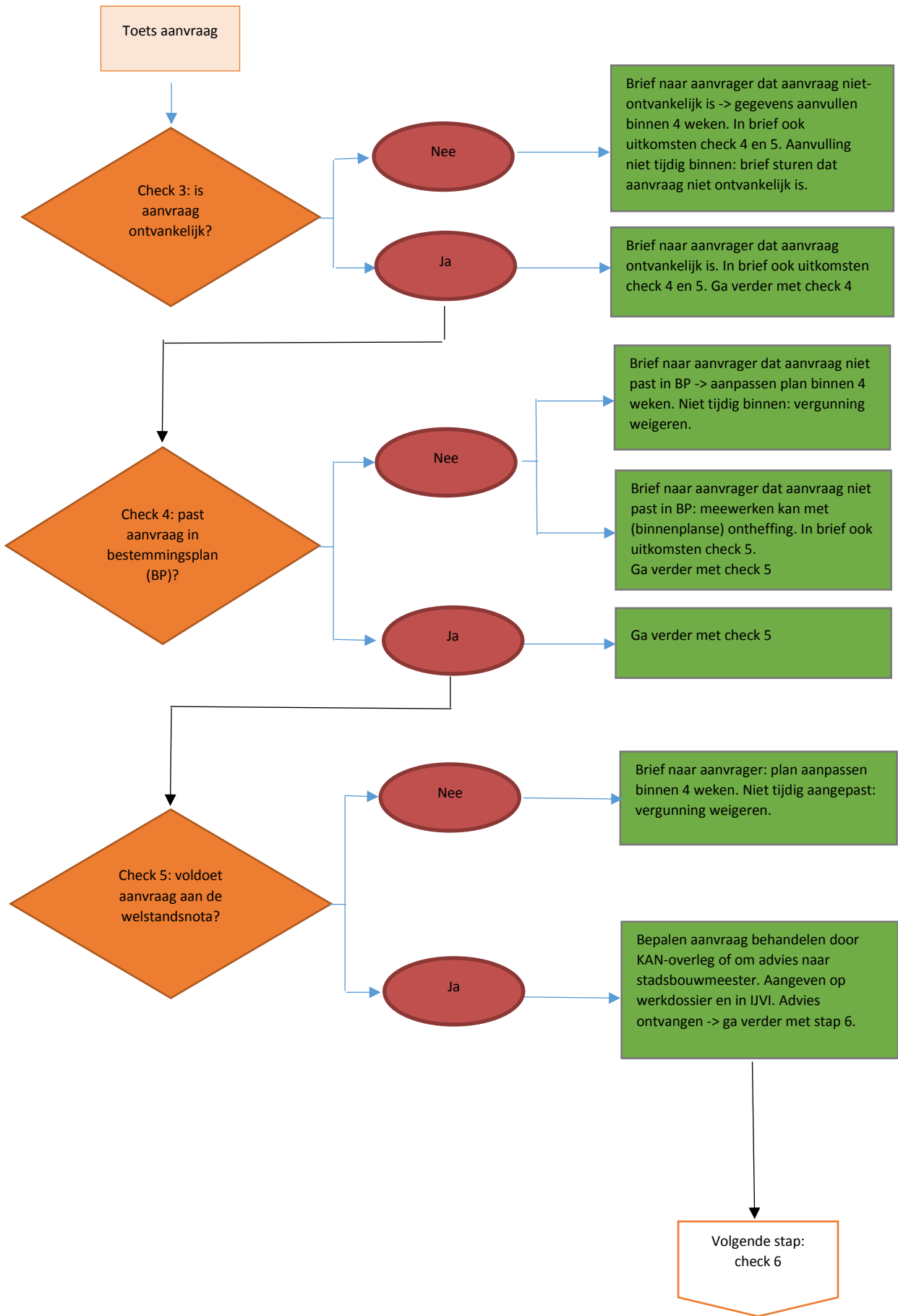
Het uitbesteden van activiteiten is mogelijk omdat gemeente Zwartewaterland beschikt over medewerkers op HBO denkniveau die taken uitvoeren die vallen binnen het deskundigheidsgebied vergunningverlening bouwen en ruimtelijke ordening (complex) en cultuurhistorie en die zich uit hoofde van hun functie bezighouden met welstand- en monumentenzorg.

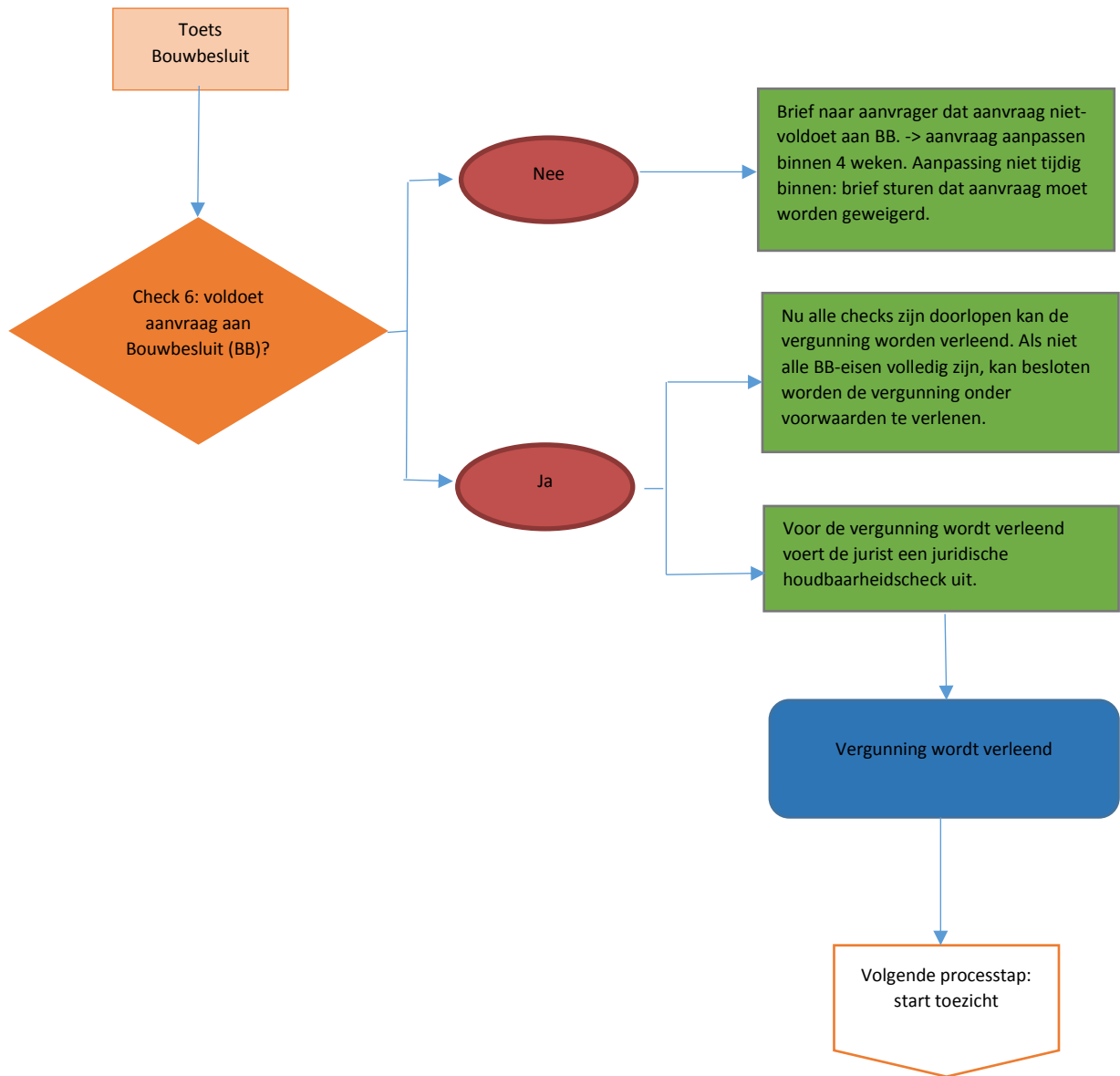
Besluit

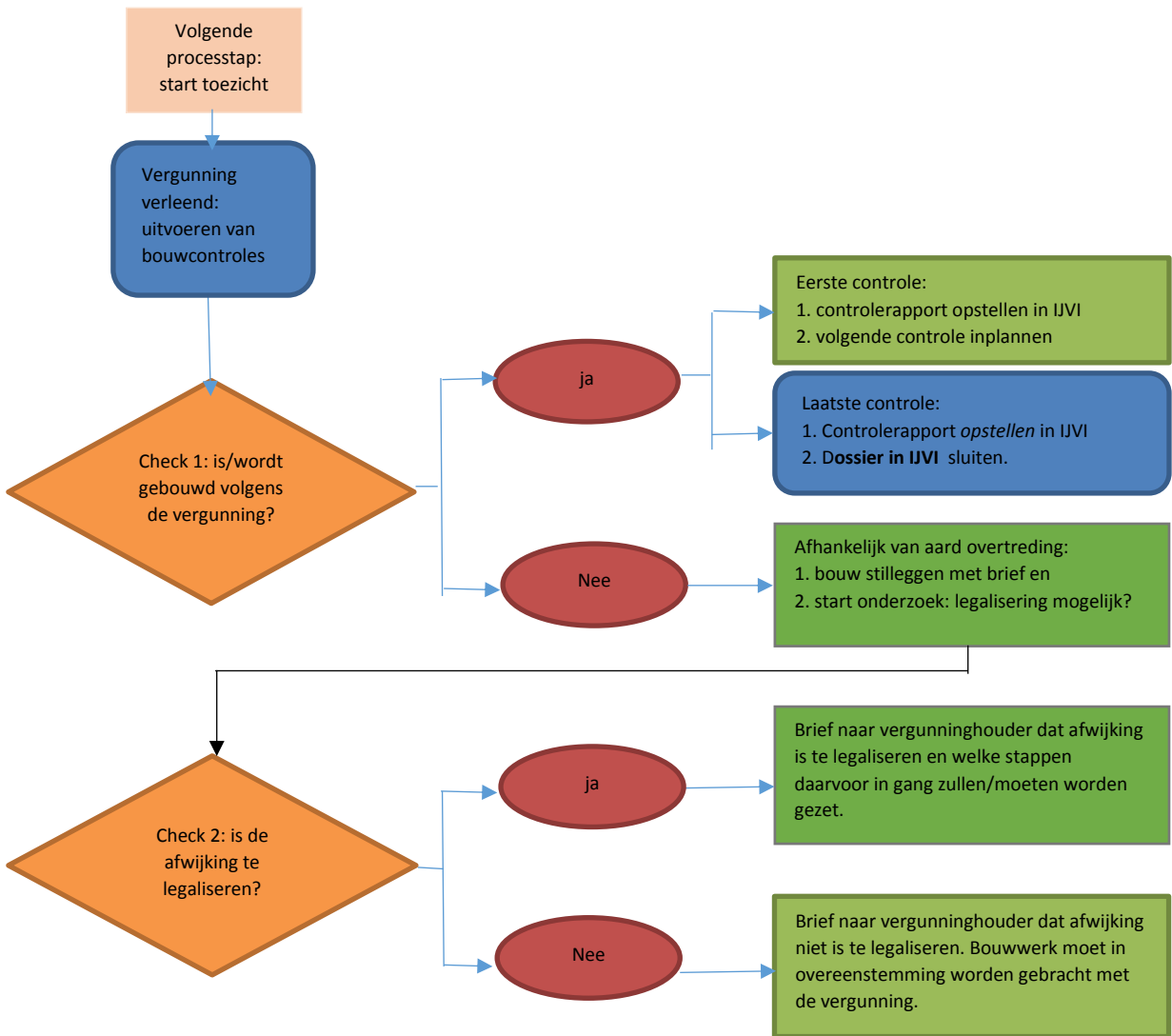
Gelet op het feit dat het merendeel van de activiteiten die vallen onder dit deskundigheidsgebied belegd zijn bij Het Oversticht en gelet op de nauwe samenwerking die bestaat met de medewerkers van Het Oversticht heeft de gemeente Zwartewaterland besloten niet te investeren in de eisen gesteld aan de continuïteit (factoren 'aantal' en 'frequentie') van dit deskundigheidsgebied.

Bijlage 3 Stroomschema omgevingsvergunning/toezicht bouw

Bijlage 4 Systematiek risicoanalyse

Bron: Risicomodel Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid (CCV)

Activiteiten

Voor de risicoanalyse is de eerste stap het beschrijven van het taakveld, de zogenaamde omgevingsanalyse. Daarna volgt de zogenaamde probleemanalyse die door de inhoudelijke experts uitgevoerd is. Vervolgens is de risicoanalyse weergegeven.

Thema's en effecten:

De activiteiten zijn getoetst aan 6 thema's:

- fysieke veiligheid: letsel al dan niet dodelijk
- schade aan de (volksgezondheid)
- verlies van of schade aan natuur, milieukwaliteit, duurzaamheid
- verlies aan beeldkwaliteit: waaronder verrommeling
- kwaliteit leefomgeving: teruggang van de kwaliteit van het (sociaal maatschappelijk) leven, in het bijzonder wat betreft veiligheid;
- schade aan het bestuurlijk imago/ bestuurlijke speerpunt.

Bij het invullen van de risicomatrix is bij elke activiteit het effect gekoppeld aan een thema. Het effect kan variëren van heel klein tot heel groot. Gebruik is gemaakt van onderstaande schaal van 1 tot 5:

- 1 Effect heel klein
- 2 Effect is klein
- 3 Effect is gemiddeld
- 4 Effect is groot
- 5 Effect is heel groot

Bij het invullen van de matrix is per rechtsbelang steeds een concrete vraag voor ogen genomen:

1. Fysieke veiligheid

In welke mate draagt voldoen aan de gedragsvoorschriften die tot dit thema behoren bij aan de fysieke veiligheid/zijn de voorschriften bedoeld om de fysieke veiligheid te beschermen?

2. Volksgezondheid

In welke mate draagt voldoen aan de gedragsvoorschriften die tot dit thema behoren bij aan de bescherming van de volksgezondheid/zijn de voorschriften bedoeld om de volksgezondheid te beschermen?

3. Natuur, milieu, duurzaamheid

In welke mate draagt voldoen aan de gedragsvoorschriften die tot dit thema behoren bij aan bescherming van het natuurschoon/zijn de voorschriften bedoeld om het natuurschoon te beschermen?

4. Beeldkwaliteit

In welke mate draagt voldoen aan de gedragsvoorschriften die tot dit thema behoren bij aan de beeldkwaliteit, waardoor onder andere verrommeling wordt tegengegaan.

5. Kwaliteit leefomgeving

In welke mate draagt voldoen aan de gedragsvoorschriften die tot dit thema behoren bij aan de kwaliteit van de (sociale) leefomgeving/zijn de voorschriften bedoeld om de kwaliteit van de (sociale) leefomgeving te beschermen?

6. Imago

Hoe groot is de politiek-bestuurlijke afbreuk als de voorschriften uit dit thema onvoldoende worden nageleefd?

Gemiddeld effect

Door de scores van de 6 thema's op te tellen en te delen door 5 berekenen we het gemiddelde effect.

Kans

De bepaling van de kans is het onderdeel expertmeeting waarin de betrokken medewerkers ingaan op de verwachting (kans) dat zich overtredingen voordoen, vergunningen niet worden aangevraagd of meldingen onvoldoende gegevens bevatten.

Hierbij is gebruik gemaakt van een vijfpuntschaal. De kans op overtreding is:

- heel klein 1
- klein 2
- gemiddeld 3
- groot 4
- heel groot 5

Risico

Er zijn verschillende manieren om het verschijnsel risico te benaderen. Wij hebben de volgende invalshoek en formule van het CCV gebruikt:

het gemiddelde effect + kans gedeeld door 2. Door deze formule beperk je de uitkomstscore tot 1 t/m 5. Deze score is vervolgens weer omgerekend naar één van de vier hierna genoemde mogelijke prioriteiten.

Prioriteit

De in de matrix vermelde score bij risico is omgerekend naar een voorlopige prioriteit met toepassing van de volgende formule:

- als gemiddeld effect >3 en kans >3 dan prioriteit 1
- als gemiddeld effect >3 en kans <=3 dan prioriteit 2
- als gemiddeld effect <=3 en kans >3 dan prioriteit 3
- als gemiddeld effect <=3 en kans <=3 dan prioriteit 4

Prioriteit 1: heel hoog (groot belang/grote overtredingskans);

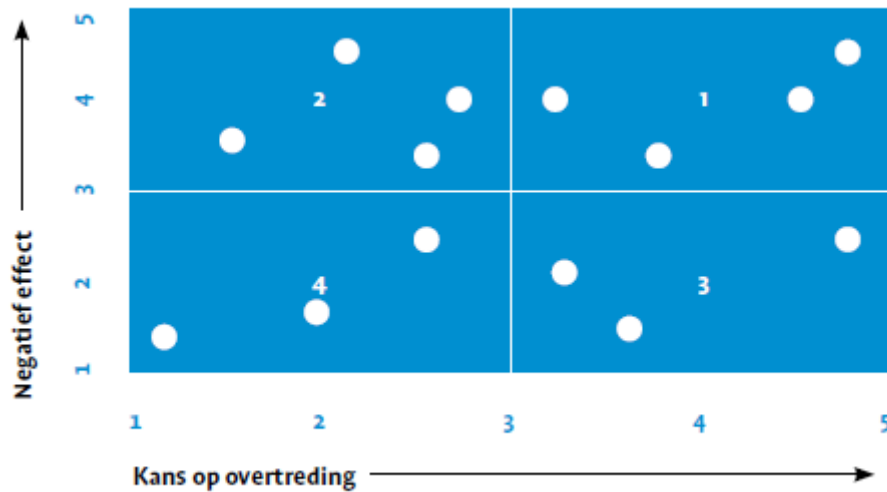
Prioriteit 2: hoog (groot belang/kleine overtredingskans);

Prioriteit 3: gemiddeld (klein belang/grote overtredingskans);

Prioriteit 4: laag (klein belang/kleine overtredingskans).

Hieruit volgt een **voorlopige** prioriteit.

Schematisch weergegeven ziet de prioriteitstelling er als volgt uit:

Beoordeeld is of er omstandigheden zijn waardoor deze **voorlopige** prioritering zou moeten worden aangepast. Gekeken is naar factoren als het coalitieakkoord, doelstellingen die zijn vastgelegd in beleidsdocumenten, ontwikkelingen in wetgeving.

Voor deze factoren en doelstellingen is een score van 1 t/m 3 opgenomen:

- geen of weinig invloed 1
- invloed 2
- veel invloed 3

Door deze score kan een prioriteit maximaal 2 categorieën stijgen:

- bij een score van 2 geen wijziging
- bij een score van 3 of 4 stijgt 1 prioriteit
- bij een score van 5 of 6 stijgt 2 prioriteiten

Resultaat

Door het uitvoeren van de risicoanalyse kunnen wij:

- helderheid scheppen over de vraag welke prioriteiten voor vergunningverlening gelden;
- helderheid scheppen over de vraag welke normen niet goed worden nageleefd;
- keuzes over vergunningverlening, toezicht en handhaving goed onderbouwen;
- beschikbare capaciteit gericht inzetten;
- duidelijkheid scheppen over de vraag welke handhavingsactiviteiten van de overheid wordt verwacht.

Doelen

Vervolgens stellen wij een jaarlijks uitvoeringsprogramma op. In dit uitvoeringsprogramma koppelen we de prioriteit aan specifieke doelen. Tevens worden de parameters benoemd die we gedurende het uitvoeringsjaar gaan monitoren. In de jaarrapportage wordt vervolgens ingegaan op het realiseren van deze doelen. Daarnaast is per taakveld gekeken of er nog prioritaire acties zijn bij de uitvoering van de activiteiten. Als dit het geval is, hebben we deze benoemd, een oplossing geschetst, hieraan uren gekoppeld en een verantwoordelijke aangewezen. In de jaarrapportage zal tevens worden beschreven of deze prioritaire acties zijn uitgevoerd.

De doelen worden onderscheiden in output (prestatie) en outcome (maatschappelijk en hoofddoel). Bij output wordt er concreet vastgelegd welke inspanningen de provincie van plan is te gaan uitvoeren en wordt meetbaar gemaakt of de beloofde inspanningen daadwerkelijk zijn uitgevoerd. Hierbij is er natuurlijk altijd een maatschappelijk doel. Om meetbaar te maken of dat doel wordt gehaald, is het belangrijk om outcome-doelstellingen te formuleren. Outcome is de basis voor de dialoog met de bestuurder/maatschappij en geeft inzicht welke bijdrage het VTH-werk aan het doel heeft geleverd.

Een voorbeeld van een output-doelstelling: controle op naleving van de omgevingsvergunning bouw of actualisatie van 'x' aantal vergunningen milieu.

Een voorbeeld van een outcome-doelstelling: het rapportcijfer dat de bevolking van Zwartewaterland geeft voor het beheer van de openbare ruimte.

Het verschil is dus dat wij bij een output-doelstelling als organisatie een prestatie willen leveren. Bij een outcome-doelstelling gaat het om doelstellingen op het gebied van de maatschappelijke effecten die wij willen bereiken.

RISICOANALYSE														
Bouw- en RO-taken (lokale taak / uitvoering door Zwartewaterland)		Fysieke veiligheid	Volksgezondheid	Natuur/milieu/omg.	Beeldkwaliteit	Leefbaarheid	Bestuurlijk imago	gemiddelde effect	kans	risico	voorlopige prioriteit (cijfer)	voorlopige prioriteit (woord)		
BOUW008	Publieksfunctie > 1.000.000	5	4	2	2	2	3	3,0	3	3	4	Laag		
BOUW012	Kinderdagverblijf	5	2	2	1	4	4	3,0	3	3	4	Laag		
BOUW014	Publieksfunctie tijdelijke bouw	3	2	1	1	3	5	2,5	2	2	4	Laag		
BOUW022	Monumentenvergunning/Monumentenbescherming	2	2	1	5	1	2	2,2	3	3	4	Laag		
BOUW005	Wonen tijdelijke bouw	2	2	1	1	1	3	1,7	4	3	3	Gemiddeld		
BOUW017	Industrie/kantoorfunctie > 1.000.000	3	3	2	2	2	3	2,5	3	3	4	Laag		
BOUW018	Industriefunctie met risicovol gebruik *vuurwerk, PGS 15	4	3	2	2	1	3	2,5	2	2	4	Laag		
BOUW009	Gezondheidszorgfunctie met bedgebied	5	4	3	1	2	4	3,2	2	3	2	Hoog		
BOUW019	Industrie/kantoorfunctie tijdelijke bouw	2	2	2	2	2	3	2,2	3	3	4	Laag		
BOUW002	Wonen cat. I < 100.000 complex	2	1	2	4	1	3	2,2	3	3	4	Laag		
BOUW003	Wonen cat. II 100.000 - 1.000.000	2	1	2	1	1	2	1,5	2	2	4	Laag		
BOUW006	Publieksfunctie < 100.000	5	4	1	2	2	3	2,8	3	3	4	Laag		
BOUW004	Wonen cat. III > 100.000	2	1	2	1	2	1	1,5	2	2	4	Laag		
BOUW007	Publieksfunctie 100.000 - 1.000.000	5	4	2	2	2	3	3,0	3	3	4	Laag		
BOUW016	Industrie/kantoorfunctie 100.000 - 1.000.000	2	2	2	2	1	2	1,8	2	2	4	Laag		
BOUW011	Basis Onderwijsfunctie / Buitenschoolse opvang	5	2	2	1	3	4	2,8	3	3	4	Laag		
BOUW021	Bouwwerk geen gebouw zijnde complex	3	1	1	3	4	2	2,3	5	4	3	Gemiddeld		
BOUW010	Gezondheidszorgfunctie zonder bedgebied	3	4	2	1	2	3	2,5	2	2	4	Laag		
BOUW015	Industrie/kantoorfunctie < 100.000	2	2	1	1	1	2	1,5	3	2	4	Laag		
BOUW001	Wonen cat. I <100.000 eenvoudig	2	1	1	1	1	1	1,2	3	2	4	Laag		
BOUW020	Bouwwerk geen gebouw zijnde eenvoudig	1	1	2	2	1	2	1,5	3	2	4	Laag		
RO015	Illegaal gebruik bedrijf	5	3	5	1	2	3	3,2	4	4	1	Heel hoog		
RO014	Illegaal gebruik wonen	2	2	1	1	1	3	1,7	3	2	4	Laag		
RO019	Illegaal slopen met asbest	5	5	5	1	1	3	3,3	4	4	1	Heel hoog		
RO009	Illegale bewoning: illegaal kamerverhuur	4	3	1	1	3	4	2,7	4	3	3	Gemiddeld		
RO016	Illegaal gebruik gronden	5	3	5	1	1	3	3	3	3	4	Laag		
RO018	Illegaal slopen	3	3	3	4	2	3	3	4	4	3	Gemiddeld		
RO005	Illegale bouw; grote bouwwerken (>70m2) (Buitengebied)	1	1	2	4	1	5	2,3	4	3	3	Gemiddeld		
RO008	Illegale bewoning: permanente bewoning recreatieverblijven	3	3	1	1	4	5	2,8	3	3	4	Laag		
RO004	Illegale bouw; grote bouwwerken (>70m2) (Bebouwde kom)	1	1	2	3	1	3	1,8	3	2	4	Laag		
RO017	Illegaal gebruik bestaande bouw; voldoet niet aan Bouwbesluit	5	4	1	1	3	4	3	4	4	3	Gemiddeld		
RO007	Illegale bouw; monumenten inclusief beschermd stads-/dorpsgezicht	3	2	1	5	4	4	3,2	2	3	2	Hoog		
RO003	Illegale bouw; middel bouwwerken (>30m2 en <70m2)(buitengebied)	3	2	1	5	4	4	3,2	3	3	2	Hoog		
RO002	Illegale bouw; middel bouwwerken (>30m2 en <70m2)(beb.kom)	3	2	1	5	4	4	3,2	3	3	2	Hoog		
RO010	Illegale aanleg	2	1	4	5	5	5	3,7	4	4	1	Heel hoog		
RO013	Illegale reclame (buitengebied)	1	1	4	5	1	2	2,3	3	3	4	Laag		
RO012	Illegale reclame (bebouwde kom)	1	1	4	5	1	2	2,3	3	3	4	Laag		
RO011	illegale kap	4	1	5	5	2	2	3,2	2	3	2	Hoog		
RO006	Illegale bouw; bouwwerken geen gebouw zijnde	3	1	1	3	4	1	2,2	3	3	4	Laag		
RO001	Illegale bouw; kleine bouwwerken (<30m2)	2	1	1	2	2	1	1,5	3	2	4	Laag		
RO020	Strijdig met welstandsbepalingen	1	1	1	5	4	4	2,7	3	3	4	Laag		

RISICOANALYSE												
Milieutaken (bovenlokale taak / uitvoering door ODJ)		Fysieke veiligheid	Volksgezondheid	Natuur/Milieu/Dzh	Beeldkwaliteit	Leefbaarheid	Bestuurlijk imago	Gemiddelde effect kans	risico	voorlopige prioriteit (cijfer)	voorlopige prioriteit (woord)	
BEVI	BEVI-bedrijven	5	3	2	1	1	5	2,8	2	2	4	Laag
WM055	Afvalverwerking (geen GPBV)	1	5	3	1	1	4	2,5	2	2	4	Laag
WM020	Vervaardiging van chemische producten (niet BRZO)	4	4	2	1	1	5	2,8	3	3	4	Laag
WM009	Vervaardiging van textiel, kleding, bereiden en verven van bont (GPBV)	4	4	5	2	1	2	3,0	5	4	3	Gemiddeld
WM022	Vervaardiging van producten van rubber en kunststof (geen GPBV)	3	4	2	1	1	2	2,2	3	3	4	Laag
WM023	Vervaardiging bewerken glad, aardewerk, cement, kalk, gips, beton, asfaltproducten, isolatiematerialen, natuursteen, e.d. (geen GPBV)	2	4	5	3	1	3	3,0	5	4	3	Gemiddeld
WM031	Vervaardiging van overige transportmiddelen (scheepsbouw en -reparatie, wagonbouw e.d.)	2	4	3	4	2	2	2,8	3	3	4	Laag
WM008	Vervaardiging van voedingsmiddelen en dranken (geen GPBV)	3	5	4	2	3	4	3,5	4	4	1	Hoog
WM025	Overige vervaardiging van metalen (geen GPBV)	4	3	3	2	1	2	2,5	3	3	4	Laag
WM010	Vervaardiging van textiel, kleding, bereiden en verven van bont (geen GPBV)	4	1	2	1	2	1	1,8	2	2	4	Laag
WM043	Opslag en transport (milieurelevant, niet zijnde BEVI)	1	3	2	1	3	1	1,8	2	2	4	Laag
WM047	Horeca, sport en recreatie + cultuur	1	3	2	3	5	3	2,8	2	2	4	Laag
WM027	Bewerken van metalen (p.o. > 2.000 m2)	1	2	2	1	1	1	1,3	1	1	4	Laag
WM006	Winning van zand, grind, klei (diepe ontgroningen)	1	3	3	3	1	4	2,5	2	2	4	Laag
WM018	Uitgeverijen, drukkerijen, grafische industrie e.d. (geen GPBV)	1	1	2	1	1	1	1,2	2	2	4	Laag
WM056	Afvalinzameling (geen GPBV)	2	2	1	4	1	1	1,8	4	3	3	Gemiddeld
WM013	Houtindustrie en vervaardiging artikelen van hout, riet, kurk e.d.	4	2	3	3	1	2	2,5	3	3	4	Laag
WM013	Houtindustrie en vervaardiging artikelen van hout, riet, kurk e.d.	2	2	2	2	1	1	1,7	3	2	4	Laag
WM001	Akkerbouw en fruitteelt (bedrijfsgebouwen) + tuinbouw	1	1	1	1	1	1	1,0	1	1	4	Laag
WM003	Fokken en houden van dieren (geen GPBV)	1	1	3	4	2	1	2,0	3	3	4	Laag
WM028	Bewerken van metalen (p.o. < 2.000 m2)	2	2	2	2	1	1	1,7	3	2	4	Laag
WM039	Bouwbedrijven (incl schilders, loodgieters, electriciens) (werkplaats > 1.000m2)	1	1	1	2	1	1	1,2	3	2	4	Laag
WM005	Visserij- en visteeltbedrijven	1	2	1	1	1	1	1,2	1	1	4	Laag
WM016	Vervaardiging van papier, karton en papier en kartonwaren (geen GPBV)	3	1	1	1	1	1	1,3	2	2	4	Laag
WM029	Vervaardiging van kantoor-, elect.machines en apparaten, computers, bruin en witgoed medische en optische instrumenten	1	1	1	1	1	1	1,0	1	1	4	Laag
WM041	Handel en reparatie en verhuur van motorvoertuigen (incl. landbouwmechanisatiebedrijven)	2	2	2	3	3	1	2,2	4	3	3	Gemiddeld
WM040	Bouwbedrijven (incl. schilders, loodgieters, electriciens) (werkplaats < 1.000m2)	1	1	1	2	2	1	1,3	3	2	4	Laag
WM045	Detailhandel milieurelevant	1	3	3	1	3	1	2,0	3	3	4	Laag
WM048	Woon- en verblijfsgebouwen (milieurelevant)	1	1	3	1	2	1	1,5	3	2	4	Laag
WM044	Opslag en transport (overig)	2	1	1	1	2	2	1,5	4	3	3	Gemiddeld
WM044	Opslag en transport (overig)	4	1	1	1	2	5	2,3	3	3	4	Laag
WM004	Bosbouw en dienstverlening t.b.v. landbouw	1	1	3	3	2	1	1,8	4	3	3	Gemiddeld
WM042	Benzineservicestations (zonder LPG)	2	2	2	1	2	3	2,0	2	2	4	Laag
WM049	Woon- en verblijfsgebouwen (overige)	1	1	1	1	2	1	1,2	1	1	4	Laag
WM046	Detailhandel overige	1	1	1	1	1	1	1,0	1	1	4	Laag
WM037	Voorzieningen en installaties (klein)	3	1	1	1	1	1	1,3	1	1	4	Laag
WM037	Voorzieningen en installaties (klein)	4	1	1	1	1	3	1,8	1	1	4	Laag
WM038	Winning en distributie van water	1	1	1	1	1	1	1,0	1	1	4	Laag

Landelijke handhavingstrategie

Een passende interventie bij iedere bevinding

**VERSIE 1.7
24 april 2014**

Inhoudsopgave

1. Inleiding

- 1.1 Achtergrond en aanleiding
- 1.2 Beoogde brede werking, doel en positionering
- 1.3 Werking, implementatie en monitoring en evaluatie

2. Visie landelijke handhavingstrategie

- 2.1 Onafhankelijkheid – sterke, slagkrachtige en onafhankelijke handhavinginstanties
- 2.2 Professionaliteit en vakmanschap – training, opleiding, kennis- en informatie-uitwisseling
- 2.3 Betrouwbaarheid – beginselplicht tot handhaven en verantwoording afleggen
- 2.4 Eenvoud – een passende interventie bij iedere bevinding en hoe daar toe te komen
- 2.5 Gezamenlijkheid – overleg, afstemming en planmatig en informatiegestuurd gezamenlijk optreden

3. Realisatie landelijke handhavingstrategie – stappenplan

- 3.1 Stap 1 – Positionering bevinding in de interventiematrix
- 3.2 Stap 2 – Bepalen verzwarende aspecten
- 3.3 Stap 3 – Bepalen of overleg van het bestuur met politie en OM, dan wel van politie en OM met het bestuur, over de toepassing van het bestuurs- en/of strafrecht geïndiceerd is
- 3.4 Stap 4 – Optreden met de interventiematrix
- 3.5 Stap 5 – Vastlegging

Bijlage 1

Begrippen

Bijlage 2

Toelichting interventies van licht naar zwaar

1. Inleiding

1.1 Achtergrond en aanleiding

Op 11 april 2013 zijn de grondslagen van het nieuwe stelsel van vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH) ¹ voor de Wabo bestuurlijk vastgesteld. Het nieuwe stelsel beoogt een robuuste professioneel werkende uitvoeringsstructuur, waarin de Omgevingsdiensten een centrale rol vervullen, die:

- knelpunten oplost, zoals die onder andere zijn vastgesteld door de Commissie Herziening Handhavingstelsel VROM-regelgeving ²;
- bijdraagt aan de realisatie van beleidsdoelen in de fysieke leefomgeving (een schoner milieu, natuur en water, veiliger leefomgeving, betere naleving);
- leidt tot vermindering van de door het bedrijfsleven ervaren regel- en toezichtsdruk en tot een gelijk speelveld voor bedrijven.
- een heldere rolverdeling regelt en ook eenvoudige en effectieve afstemming tussen het bestuurs- en strafrecht.

Het nieuwe VTH-stelsel is in 2013 en wordt gedurende 2014 verder ontwikkeld en geïmplementeerd op drie essentiële onderdelen:

1. generieke condities waaronder het stelsel kan functioneren en waaronder een (verdere) verbetering van de kwaliteit van vergunningverlening, toezicht en handhaving kan plaatsvinden. Hierbij valt te denken aan een infrastructuur voor kennis- en informatieuitwisseling en training en opleiding van handhavers;
2. onderling afgestemd en effectief handelen van alle instanties die een rol hebben in de handhaving van het omgevingsrecht, waaronder het maken van afspraken over de afstemming van landelijke en regionale prioriteiten en het zo effectief mogelijk bestuurs- en/of strafrechtelijk aanpakken ervan;
3. monitoring, verantwoording en zo nodig bijsturing van het (gezamenlijke) overheidsoptreden in het nieuwe stelsel.

De onderhavige landelijke handhavingstrategie is primair uitgewerkt voor onderdeel 2, in de vorm van een instrument voor alle overheden om eenduidig te interveniëren naar aanleiding van tijdens het toezicht gedane bevindingen.

De landelijke handhavingstrategie heeft ook raakvlakken met de onderdelen 1 en 3. Met onderdeel 1 vanwege het uitwisselen van ervaringen met (het toepassen van) de landelijke handhavingstrategie, teneinde de (uitvoering van de) strategie stap voor stap te verbeteren. Met onderdeel 3 vanwege de monitoring en verantwoording van de toepassing van de landelijke handhavingstrategie en de op termijn voorziene evaluatie van het VTH-stelsel en de landelijke handhavingstrategie.

Voor het opstellen van de landelijke handhavingstrategie is gebruik gemaakt van bestaande strategieën. Met de toepassing van de landelijke handhavingstrategie komen de bestaande handhavingstrategieën, die daarin goeddeels zijn geïncorporeerd, te vervallen.

1.2 Beoogde brede werking, doel en positionering

Beoogde brede werking

De landelijke handhavingstrategie is ontwikkeld vanuit het milieurecht, met oog voor het bredere omgevingsrecht, en heeft in eerste instantie betrekking op de Wet algemene

¹ Het stelsel van vergunningverlening, toezicht en handhaving voor de Wabo, Uitvoering met ambitie.nl, Vastgesteld BO 11 april 2013. ² De Tijd is Rijp, juli 2008.

bepalingen omgevingsrecht (Wabo) en de in artikel 5.1 van de Wabo opgenomen wetten ². Toepassing van de landelijke handhavingstrategie leidt tot afgestemd en effectief bestuurs- en/of strafrechtelijk handelen. Daarom is de landelijke handhavingstrategie breder toepasbaar dan alleen op het omgevingsrecht.

Doel

De overheid is verantwoordelijk voor het handhaven van de wetgeving. Voor wat het omgevingsrecht betreft ligt de basis van deze verantwoordelijkheid voor het bestuur in diverse bijzondere wetten, de Algemene wet bestuursrecht en in de jurisprudentie van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State, de zogenoemde beginselplicht tot handhaven ³. Voor het OM ligt de basis van deze verantwoordelijkheid in artikel 124 van de Wet op de rechterlijke organisatie en in de Europese richtlijn inzake de bescherming van het milieu door middel van het strafrecht ⁴. Uitgangspunt is dat bestuur en OM, elk handelend vanuit de eigen verantwoordelijkheid, hun handelen afzonderlijk en in combinatie richten op het naleven van wet- en regelgeving.

Uit het oogpunt van rechtsgelijkheid is het doel van de landelijke handhavingstrategie, voortbouwend op de hiervoor geschetste verantwoordelijkheden van bestuur en OM: *uitvoering geven aan de beginselplicht tot handhaven, passend interveniëren bij iedere bevinding, in vergelijkbare situaties vergelijkbare keuzes maken en interventies op vergelijkbare wijze kiezen en toepassen, landsbreed door het bestuurlijk bevoegd gezag / de Omgevingsdiensten, landelijke inspecties, politie en het OM.* Hiertoe bevat de landelijke handhavingstrategie een duidelijke visie op handhaven (hoofdstuk 2) en een uitgeschreven en geïnstrumenteerde aanpak (hoofdstuk 3).

Positionering

Handhavinginstanties moeten op grond van het Besluit omgevingsrecht (Bor) een nalevingstrategie hebben, bevattende een toezicht-, sanctie- en gedoogstrategie. De landelijke handhavingstrategie ondersteunt dit, door één lijn te brengen in hoe instanties reageren op tijdens het toezicht gedane bevindingen. In figuur 1 is de positionering van de landelijke handhavingstrategie weergegeven.

De term 'handhavingstrategie' drukt uit dat interveniëren breder is dan het opleggen van sancties naar aanleiding van overtredingen. Omdat interveniëren ook tijdens toezicht kan plaatsvinden, bijvoorbeeld in de vorm van aanspreken en informeren, raakt de landelijke handhavingstrategie in figuur 1 de toezichtstrategie aan. De landelijke handhavingstrategie gaat niet over het toezicht als zodanig (prioriteiten, manieren van toezicht houden, en dergelijke).

De landelijke handhavingstrategie raakt in figuur 1 ook de gedoogstrategie aan. Dit betekent dat de landelijke handhavingstrategie erkent dat er omstandigheden kunnen zijn om van

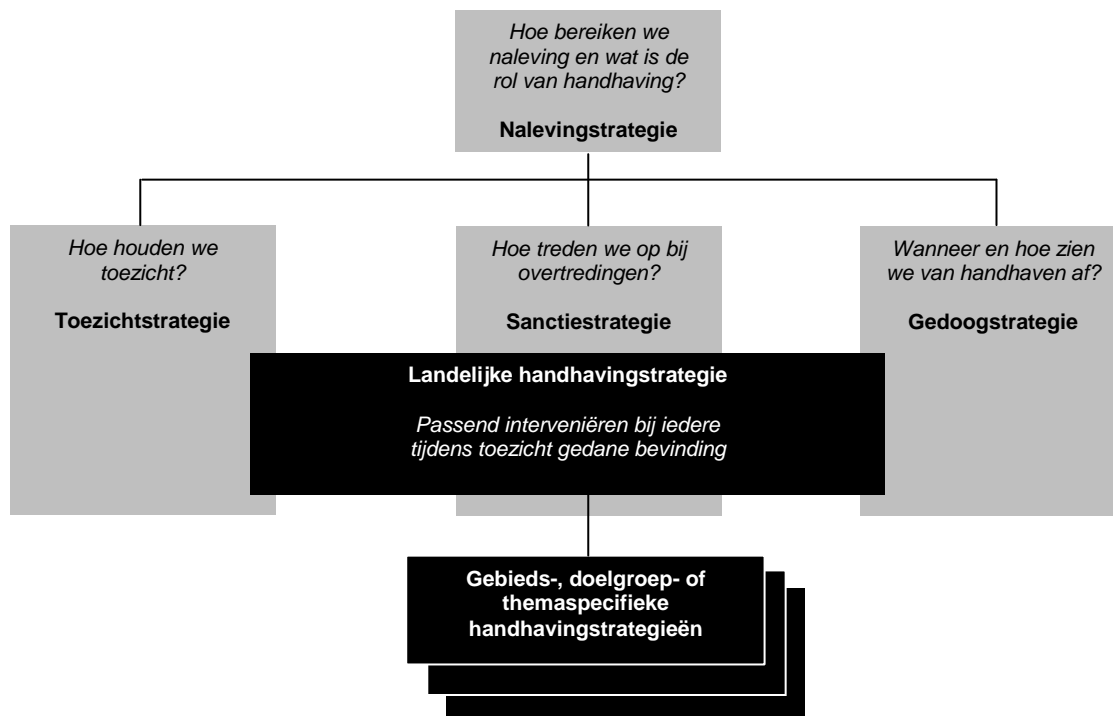
² Op de publicatiedatum van onderhavig document is hoofdstuk 5 van de Wabo ('Bestuursrechtelijke handhaving') voor wat betreft de handhaving van toepassing op de volgende wetten, voor zover dit bij of krachtens deze wetten is bepaald: de Flora- en faunawet, de Monumentenwet 1988, de Natuurbeschermingswet 1998, de Ontgrondingenwet, de Wet bodembescherming, de Wet geluidhinder, de Wet inzake de luchtverontreiniging, de Wet milieubeheer, de Wet ruimtelijke ordening, de Waterwet en de Woningwet. De Kernenergiewet en de Wet bescherming Antarctica ontbreken in voornoemde opsomming, omdat de landelijke handhavingstrategie daarop (vooralsnog) niet van toepassing is.

³ Geformuleerd in ABRvS 7 juli 2004, LJN AP8242.

⁴ EG richtlijn nr. 2008/99/EG van het Europees Parlement en de Raad van 19 november 2008.

(bestuursrechtelijk) handhaven af te zien. Dit laat eventuele strafvervolgning door het OM overigens onverlet ⁵.

Figuur 1 toont tot slot dat er specifieke strategieën, die sporen met de landelijke handhavingstrategie, onder de landelijke handhavingstrategie kunnen hangen voor gebieden (bijvoorbeeld Natura 2000), groepen van normadressaten (BRZO bedrijven) of speciale thema's. Indien een met de landelijke handhavingstrategie sporende specifieke strategie voorhanden en bestuurlijk vastgesteld is, wordt deze specifieke strategie gevolgd. Reeds onderkend is dat het voor bepaalde domeinen, zoals 'water', 'erfgoed' en 'bouwen en wonen', noodzakelijk kan zijn om spoedig een specifieke, met de landelijke handhavingstrategie sporende, handhavingstrategie te ontwikkelen.

Figuur 1: Positionering landelijke handhavingstrategie

1.3 Werking, implementatie en monitoring en evaluatie

Voor de Wabo en de in artikel 5.1 van de Wabo opgenomen wetten ⁶ is de landelijke handhavingstrategie voor gebruik in het VTH-stelsel opgeleverd aan het Bestuurlijk omgevingsberaad.

Het overnemen en invoeren van de landelijke handhavingstrategie is onderdeel van de VTH kwaliteitscriteria voor Wabo bevoegde overheden ⁷. Dit waarborgt landelijke eenduidigheid in twee opzichten, te weten:

1. dat iedere bevinding een passende interventie krijgt; en
2. dat het proces om tot een passende interventie te komen overal hetzelfde verloopt.

⁵ Gedogen in Nederland 25085, nr 2, 1996-1997.

⁶ Vooralsnog met uitzondering van de Kernenergiewet en de Wet bescherming Antarctica.

⁷ Paragraaf 5.2.4 Kwaliteitscriteria 2.1 voor vergunningverlening, toezicht en handhaving krachtens de Wabo, Uitvoering met ambitie.nl, 7 september 2012.

Lokale/regionale bestuurlijke afwegingsruimte zit gezien het voorgaande in keuzes over toezichtprioriteiten en de manier van toezicht houden, maar niet in het toepassen van de landelijke handhavingstrategie. De landelijke handhavingstrategie is een landelijk geldend afwegingsinstrument dat iedereen volgt om van bevinding naar interventie te komen. Dit onderstreept dat de landelijke handhavingstrategie vooral een instrument is voor uitvoerders.

Als stelselverantwoordelijke VTH voor de Wabo, draagt de minister van IenM voor wat betreft het omgevingsrecht zorg voor het monitoren en evalueren van de toepassing van de landelijke handhavingstrategie en het zo nodig voorstellen van maatregelen naar aanleiding hiervan. Alle partijen die met de landelijke handhavingstrategie werken kunnen voorstellen voor maatregelen doen. Besluitvorming over voorgestelde maatregelen vindt voor wat betreft het omgevingsrecht plaats in het Bestuurlijk omgevingsberaad.

2. Visie landelijke handhavingstrategie

Als richtinggevende visie zijn de volgende vijf uitgangspunten van het nieuwe VTH-stelsel voor de Wabo voor de handhaving geoperationaliseerd.

2.1 Onafhankelijkheid – sterke, slagkrachtige en onafhankelijke handhavinginstanties

Handhavinginstanties en hun medewerkers handelen consequent en vasthoudend op basis van de geldende wet- en regelgeving en de landelijke handhavingstrategie. Het belang van sterke, slagkrachtige en onafhankelijke handhavinginstanties is groot. Provincies en gemeenten dragen hier als bevoegd gezag voor de Wabo aan bij, door voor de aan hun Omgevingsdiensten opgedragen taken een duidelijk en ruim mandaat te verstrekken, op grond waarvan de directeur bevoegd is tot het toepassen van bestuursrechtelijke interventies, waaronder sancties.

2.2 Professionaliteit en vakmanschap – training, opleiding, kennis- en informatie-uitwisseling

Handhavers wegen de ernst van de bevinding, het gedrag van de normadressaat en de feiten en omstandigheden van de situatie. Handhavers bepalen vervolgens welke interventie in het specifieke geval passend is. Dit vereist professionaliteit en vakmanschap. Handhavinginstanties brengen en houden daarom de voor handhaven vereiste⁸ kennis en kunde op peil en ondersteunen binnen hun organisaties een cultuur waarin (elkaar aanspreken op) kennis en informatie uitwisselen, samenwerken en handhavers die zich blijven ontwikkelen vanzelfsprekend zijn.

Ook uitwisseling van kennis en leerervaringen tussen handhavinginstanties is van groot belang. De landelijke handhavingstrategie op papier is immers het begin, maar waar het vervolgens om gaat is dat alle instanties de papieren strategie op soortgelijke wijze blijven toepassen en daarover met elkaar in contact blijven en leerervaringen en beste praktijken uitwisselen. Anders zullen praktijken ongewild toch weer uit elkaar gaan lopen.

Landelijk overleg over de implementatie en uitvoering van de landelijke handhavingstrategie gebeurt tijdens de implementatieperiode voor wat het omgevingsrecht betreft in het Implementatieberaad. Regionaal overleg ter zake vindt plaats in (de voorportalen van) het

⁸ Onder andere voldoen aan de voor het VTH-stelsel voor de Wabo gedefinieerde kwaliteitscriteria.

door de provincie geïnitieerde Bestuurlijk Handhavingsoverleg (BHO) van de bevoegde overheden en het Functioneel Parket van het OM.

2.3 Betrouwbaarheid – beginselplicht tot handhaven en verantwoording afleggen

Handhavinginstanties hebben een beginselplicht tot handhaven⁹. Handhaving optreden is zowel eerlijk tegenover normadressaten uit het oogpunt van een gelijk speelveld, als tegenover de maatschappij die ervan uit mag gaan dat handhavers zodanig optreden dat haar rechtsgevoel wordt gerespecteerd en de leefomgeving veilig, schoon en gezond blijft.

In het VTH-stelsel is de primaire verantwoordingsrelatie die van het bevoegd gezag aan het eigen democratisch controlerend orgaan (bijvoorbeeld Gemeenteraad en Provinciale Staten in het geval van gemeenten respectievelijk provincies). De toepassing van de landelijke handhavingstrategie is onderdeel van deze verantwoordingsrelatie.

2.4 Eenvoud – een passende interventie bij iedere bevinding en hoe daar toe te komen

Met de landelijke handhavingstrategie wordt ingezet op een passende interventie bij iedere bevinding. Handhavers hanteren de landelijke handhavingstrategie bij iedere bevinding en maken daarbij gebruik van de in de strategie opgenomen instrumenten. Omwille van rechtsgelijkheid waarborgt dit passend interveniëren en eenduidig optreden, dat wil zeggen: het in vergelijkbare zaken maken van vergelijkbare keuzes en het op vergelijkbare wijze kiezen en toepassen van interventies, landsbreed.

Een passende interventie wil zeggen dat de interventie, gegeven de verzamelde feiten en de beoordeling van de aard en/of omstandigheden van de bevinding en de normadressaat, zo effectief en efficiënt mogelijk leidt tot spoedig herstel van de situatie voor de bevinding, naleving waarborgt, herhaling voorkomt en/of straft daar waar dit passend is of noodzakelijk om de normadressaat tot naleven te bewegen, dan wel de norm te bevestigen.

Dit betekent dat twee keuzen noodzakelijk zijn:

1. Hoe wordt er opgetreden: alleen bestuursrechtelijk, bestuurs- én strafrechtelijk, of alleen strafrechtelijk?
2. Welke interventie(s) wordt (worden) ingezet?

Ad. 1

Hoe wordt opgetreden is vastgelegd in hoofdstuk 3 van deze landelijke handhavingstrategie. Bestuursrechtelijk optreden is vooral gericht op het herstellen van de situatie, dat wil zeggen op het in overeenstemming brengen met de wet- en regelgeving, opdat vastgesteld beleid wordt geëffectueerd. Strafrechtelijk optreden is vooral gericht op het straffen van de overtreder en het wegnemen van diens wederrechtelijk genoten (concurrentie)voordeel. Bestuurs- en strafrechtelijk optreden dienen daarnaast allebei tot ontmoediging, ofwel tot individuele en algemene preventie. Omdat deze aspecten vaak tegelijk aan de orde zijn, is een weloverwogen inzet van het bestuursrecht en/of het strafrecht conform de landelijke handhavingstrategie noodzakelijk.

Ad. 2

De keuze van de in te zetten bestuursrechtelijke interventie(s) vindt plaats aan de hand van de in hoofdstuk 3 van de landelijke handhavingstrategie opgenomen interventieladder en interventiematrix, waarbij het spoedig herstellen van de situatie voor de bevinding de eerste prioriteit is.

⁹ Geformuleerd in ABRvS 7 juli 2004, LJN AP8242.

2.5 Gezamenlijkheid – overleg, afstemming en planmatig en informatiegestuurd gezamenlijk optreden

Toezicht houden gebeurt op basis van door bevoegde overheden bestuurlijk vastgestelde handhavingprogramma's, inclusief financiering en menskracht, die zijn afgestemd met alle bij het omgevingsrecht betrokken instanties. Afgestemde handhavingprogramma's en de landelijke handhavingstrategie borgen in combinatie dat de overheden planmatig gezamenlijk optreden, bij het toezicht en bij bevindingen die tijdens dat toezicht zijn gedaan¹⁰. Informatie is voor goede risicoanalyses en daarop gebaseerde handhavingprogramma's onontbeerlijk.

3. Realisatie landelijke handhavingstrategie – stappenplan

Dit hoofdstuk geeft een stappenplan voor het toepassen van de in hoofdstuk 2 opgenomen visie. Startpunt van het stappenplan is een tijdens het toezicht gedane bevinding.

3.1 Stap 1 – Positionering bevinding in de interventiematrix

DE (MOGELIJKE) GEVOLGEN ZIJN: Aanzienlijk, dreigend en/of 4 onomkeerbaar Van belang 3 Beperkt 2 Vrijwel nihil 1				
	A	B	C	D
	Goedwillend: Onbedoeld ☐ Proactief	Moet kunnen: ☐ Onverschillig belem merend en/of	Calculerend: ☐ Bewust risico nemend	Bewust en structureel / Crimineel: • Fraude • Oplichting • Witwassen
	GEDRAG VAN DE OVERTREDER			

Legenda

	Lichte segmenten. Bestuursrechtelijk optreden is aangewezen.
--	--

¹⁰ Beperking toezichtlast: naleving bewerkstelligen tegen zo gering mogelijke kosten.

	Middensegmenten. Bestuursrechtelijk, bestuursrechtelijk én strafrechtelijk of strafrechtelijk optreden is aangewezen. Strafrechtelijk optreden komt vooral in beeld, naarmate er (meer) verzwarende aspecten zijn (zoals 'verkregen financieel voordeel').
	Zware segmenten. Strafrechtelijk optreden is in elk geval aangewezen, terwijl in veel gevallen ook bestuursrechtelijk optreden is aangewezen.

Figuur 2: De interventiematrix

De handhaver bepaalt ten eerste in welk segment van de in figuur 2 opgenomen interventiematrix hij de bevinding positioneert ¹¹ door: (1) het beoordelen van de gevolgen van de bevinding voor milieu, natuur, water, veiligheid, gezondheid en/of maatschappelijke relevantie en (2) het typeren van de normadressaat.

Ad. 1

De gevolgen van bevindingen beoordeelt de handhaver als:

1. vrijwel nihil; of
2. beperkt; of
3. van belang – er is sprake van aanmerkelijk risico dat de bevinding maatschappelijke onrust geeft en/of milieuschade, natuurschade, waterverontreiniging en/of doden, zieken of gewonden (mens, plant én dier) tot gevolg heeft; of
4. aanzienlijk, dreigend en/of onomkeerbaar – onder andere het geval als de overtreding maatschappelijke onrust en/of ernstige milieuschade, ernstige natuurschade, ernstige waterverontreiniging en/of doden, zieken of gewonden (mens, plant én dier) tot gevolg heeft.

Ad. 2

De handhaver typeert de normadressaat als:

- A. goedwillend, proactief en geneigd om de regels te volgen, de bevinding is het gevolg van onbedoeld handelen; of
- B. onverschillig/reactief, neemt het niet zo nauw met het algemeen belang, heeft een onverschillige houding, de bevinding en de gevolgen van zijn handelen laten hem koud; of
- C. is opportunistisch en calculerend, er is sprake van het bewust belemmeren van controlerenden, er is sprake van mogelijkheidsbewustzijn, maar de gevolgen van het handelen worden op de koop toe genomen, bewust risico nemend; of
- D. bewust en structureel de regels overtredend en/of crimineel of deel uitmakend van een criminele organisatie, houdt zich bezig met fraude, oplichting of witwassen.

Bij de typering van de normadressaat kijkt de handhaver dus verder dan de bevinding op zich en neemt hij diens gedrag en toezicht- en handhavinghistorie mee in beschouwing. Als de handhaver niet in staat is om de normadressaat te typeren, dan is typering B (onverschillig/reactief) het vertrekpunt.

De handhaver bepaalt tot slot of er sprake is van verzachtende of verzwarende argumenten. Bij verzachtende argumenten wordt de in de interventiematrix gepositioneerde bevinding één segment naar links en vervolgens één segment naar onder verplaatst. Bij verzwarende argumenten, waaronder recidive, is de verplaatsing één segment naar rechts en vervolgens

¹¹ Geldt enkel voor bevindingen die een overtreding zijn.

één segment naar boven. Als er meer verzachtende of verzwarende argumenten zijn, levert dit toch maar één verplaatsing op.

Als legalisatie van de bevinding mogelijk is, is dat de aangewezen weg gelet op de hieruit voortvloeiende rechtszekerheid voor alle betrokkenen. Dit laat het toepassen van de landelijke handhavingstrategie en de interventiematrix onverlet, omdat er maatregelen nodig kunnen zijn om de overtreding te beëindigen en de gevolgen te beperken of weg te nemen. Bij het toepassen van de interventiematrix is de mogelijkheid van legalisatie een verzachtende omstandigheid.

Er kunnen tot slot omstandigheden zijn om bij een bevinding van handhaven af te zien op basis van een vastgestelde gedoogstrategie. Onder gedogen wordt verstaan het expliciete besluit van een bestuursorgaan om tegen een bepaalde overtreding niet handhavend op te treden. De nota 'Gedogen in Nederland'¹² bevat het landelijke kader voor gedogen: een gedoogsituatie is van tijdelijke aard doordat het handelen binnen afziebare tijd ophoudt dan wel doordat waarschijnlijk een vergunning zal worden verleend. Ingeval tot gedogen wordt besloten dient het landelijke kader voor gedogen onverkort te worden gevolgd. Gedogen laat eventuele strafvervolgung door het OM overigens onverlet.

3.2 Stap 2 – Bepalen verzwarende aspecten

De handhaver bepaalt of er verzwarende aspecten zijn die moeten worden betrokken bij de afweging om het bestuurs- en/of strafrecht toe te passen. Hoe meer verzwarende aspecten, des te groter de reden om naast bestuursrechtelijk ook strafrechtelijk te handhaven. Vooral voor bevindingen die na stap 1 in de middensegmenten van de interventiematrix zijn gepositioneerd (A4, B3, B4, C2 en D2), kunnen de verzwarende aspecten reden zijn om naast bestuursrechtelijk ook strafrechtelijk op te treden. De volgende verzwarende aspecten worden afgewogen:

1. Verkregen financieel voordeel (winst of besparing). De normadressaat heeft door zijn handelen financieel voordeel behaald of financieel voordeel halen was het doel.
2. Status verdachte / voorbeeldfunctie. De normadressaat is: een regionaal of landelijk maatschappelijk aansprekende of bekende (rechts)persoon, een overheid, een toonaangevend brancheonderdeel, een certificerende instelling, een persoon die een openbaar ambt bekleedt, de eigen organisatie.
3. Financiële sanctie heeft vermoedelijk geen effect. Een bestuurlijke boete kan waarschijnlijk niet geïnd worden of is waarschijnlijk door de normadressaat als (bedrijfs)kosten ingecalculleerd.
4. Combinatie met andere relevante delicten. Andere handelingen zijn gepleegd ter verhulling van de feiten, zoals valsheid in geschrift, corruptie of witwassen.
5. Medewerking van deskundige derden. De normadressaat is bij zijn handelen ondersteund door deskundige derden, zoals vergunningverlenende of certificerende instellingen, keuringinstanties en brancheorganisaties. De handhaver moet onderbouwen op grond van welke aanwijzingen hij het vermoeden heeft dat de deskundige derde op de hoogte was en/of medewerking heeft verleend aan de geconstateerde bevinding(en).

¹² Gedogen in Nederland 25085, nr 2, 1996-1997.

6. Normbevestiging. Bij dit aspect geldt dat het doel van de handhaving ligt in het onder de aandacht brengen van het belang van een bepaalde norm bij de branche of bij het bredere publiek. Strafrechtelijke handhaving vindt mede plaats in het kader van normhandhaving of normbevestiging met het oog op grotere achterliggende te beschermen rechtsbelangen. Hierbij speelt de openbaarheid van het strafproces een grote rol. Als in het openbaar, door middel van een onderzoek ter terechtzitting of de publicatie van een persbericht bij een transactie of strafbeschikking, verantwoording wordt afgelegd van gepleegde strafbare feiten krijgt de normhandhaving of normbevestiging het juiste effect.

7. Waarheidsvinding. Soms kan strafrechtelijk optreden met toepassing van opsporingsbevoegdheden met het oog op de strafrechtelijke waarheidsvinding en afdoening aangewezen zijn. Bijvoorbeeld als een controle of inspectie aanwijzingen aan het licht brengt dat er meer aan de hand is, maar de bestuursrechtelijke instrumenten ontoereikend zijn om de waarheid aan het licht te brengen.

3.3 Stap 3 – Bepalen of overleg van het bestuur met politie en OM, dan wel van politie en OM met het bestuur, over de toepassing van het bestuurs- en/of strafrecht geïndiceerd is

De handhaver bepaalt of overleg over de toepassing van het bestuurs- en/of strafrecht geïndiceerd is op basis van de beoordeling van de bevinding met de interventiematrix (stap 1) en de afweging van verzwarende aspecten (stap 2). Dit overleg beoogt een weloverwogen inzet van het bestuursrecht, het bestuurs- én strafrecht of alleen het strafrecht. Dit overleg is derhalve tweerichtingsverkeer: bestuursrechtelijke handhavers zoeken indien noodzakelijk het overleg op met politie en OM en omgekeerd.

Overleg over de toepassing van het bestuurs- en/of strafrecht is altijd noodzakelijk als de handhaver de bevinding na stap 1 heeft gepositioneerd in de middensegmenten (A4, B3, B4, C2, D2 en D1) of zware segmenten (C3, C4, D3 en D4) van de interventiematrix. Overleg kan ook zinvol zijn bij bevindingen die de handhaver weliswaar heeft gepositioneerd in de lichte segmenten van de interventiematrix (A1, A2, A3, B1, B2 en C1), maar waarbij er op grond van stap 2 sprake is van één of meer verzwarende aspecten.

In situaties waarin een handhavinginstantie een BSBm oplegt is overleg met het OM niet geïndiceerd en is strafrechtelijk optreden door het OM niet aan de orde.

Als de handhaver concludeert dat overleg over de toepassing van het bestuurs- en/of strafrecht geïndiceerd is, wordt gehandeld op basis van vooraf tussen bestuursrechtelijke handhavinginstanties, politie en OM gemaakte algemene afspraken over hun samenspel. Alleen zo kan accuraat en effectief optreden in voorkomende gevallen worden gewaarborgd, in het bijzonder als er sprake is van spoed en heterdaad. Situaties waarin de vooraf gemaakte algemene afspraken niet voorzien, zullen apart door handhavinginstantie, politie en OM worden beoordeeld, in een regulier overleg of door middel van ad hoc overleg als snelheid vereist is. Uit het overleg volgt hoe de betreffende bevinding wordt opgepakt: alleen bestuursrechtelijk, bestuurs- én strafrechtelijk of alleen strafrechtelijk. Het laatste veelal startend met een opsporingsonderzoek onder leiding van de Officier van Justitie.

Tenslotte is, afgezien van de interventiematrix, aangifte bij het OM standaard als toezichthouders de volgende ernstige bevindingen doen:

- Situaties waarin bewust het toezicht onmogelijk wordt gemaakt, zoals het weigeren van toegang, intimidatie, geweldsdreiging, fraude, vernietiging van bewijs en poging tot omkoping.

- Situaties waarin de toezichthouder constateert dat er opzettelijk mensen in gevaar worden gebracht, door onder andere: sabotage, vernieling of het bewust verstrekken van verkeerde informatie.

3.4 Stap 4 – Optreden met de interventiematrix

De landelijke handhavingstrategie gaat uit van het in principe zo licht mogelijk starten met interveniëren gericht op herstel en het vervolgens snel inzetten van zwaardere interventies als naleving uitblijft. De handhaver gebruikt de interventiematrix van figuur 3 daarbij als volgt:

1. De handhaver kijkt naar de interventies in het segment van deze interventiematrix waarin hij de bevinding eerder met behulp van stap 1 (paragraaf 3.1) heeft gepositioneerd.
2. De handhaver kiest voor de minst zware (combinatie) van de in het betreffende segment opgenomen interventies, tenzij de handhaver motiveert dat een andere (combinatie van) interventie(s) in de betreffende situatie passender is.

De interventies in de (segmenten van de) matrix lopen van beneden naar boven op in zwaarte. In bijlage 2 staan alle interventies eveneens van licht naar zwaar toegelicht.

Waar in de matrix van figuur 3 'PV' staat betreft het de middelzware en zware segmenten die in stap 3 zijn afgestemd tussen handhavinginstantie en OM. Als in overleg is besloten dat het OM niet optreedt, zijn er in deze situaties de in figuur 3 aangegeven op herstel en/of op bestraffing gerichte bestuursrechtelijke interventies om te overwegen, en ook de BSBm als strafrechtelijke interventie.

DE (MOGELIJKE) GEVOLGEN ZIJN:

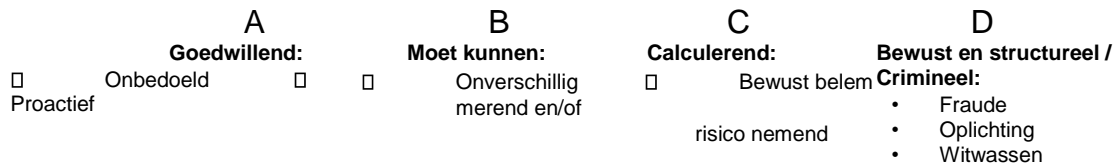
Aanzienlijk,
dreigend en/of 4
onomkeerbaar

Van belang 3

Beperkt 2

Vrijwel nihil 1

<p>Strafrecht BSBm / PV</p> <p>Bestuursrecht bestraffend Bestuurlijke boete</p> <p>Bestuursrecht herstellend Tijdelijk stilleggen, LOB, LOD Verscherpt toezicht</p>	<p>Strafrecht BSBm / PV</p> <p>Bestuursrecht bestraffend Bestuurlijke boete</p> <p>Bestuursrecht herstellend Tijdelijk stilleggen, LOB, LOD, Verscherpt toezicht</p>	<p>Strafrecht BSBm / PV</p> <p>Bestuursrecht bestraffend Exploitatieverbod / sluiting, schorsen of intrekken vergunning certificaat of erkenning</p> <p>Bestuursrecht herstellend Tijdelijk stilleggen, LOB, LOD</p>	<p>Strafrecht PV</p> <p>Bestuursrecht bestraffend Exploitatieverbod / sluiting, schorsen of intrekken vergunning certificaat of erkenning</p> <p>Bestuursrecht herstellend Tijdelijk stilleggen, LOB, LOD</p>
<p>Strafrecht BSBm / PV</p> <p>Bestuursrecht bestraffend Bestuurlijke boete</p> <p>Bestuursrecht herstellend Bestuurlijk gesprek, Waarschuwen</p>	<p>Strafrecht BSBm / PV</p> <p>Bestuursrecht bestraffend Bestuurlijke boete</p> <p>Bestuursrecht herstellend Tijdelijk stilleggen, LOB, LOD, Verscherpt toezicht</p>	<p>Strafrecht BSBm / PV</p> <p>Bestuursrecht bestraffend Bestuurlijke boete</p> <p>Bestuursrecht herstellend Tijdelijk stilleggen, LOB, LOD, Verscherpt toezicht</p>	<p>Strafrecht PV</p> <p>Bestuursrecht bestraffend Exploitatieverbod / sluiting, schorsen of intrekken vergunning certificaat of erkenning</p> <p>Bestuursrecht herstellend Tijdelijk stilleggen, LOB, LOD</p>
<p>Bestuursrecht herstellend Aanspreken / informereren</p>	<p>Strafrecht BSBm / PV</p> <p>Bestuursrecht herstellend Bestuurlijk gesprek, Waarschuwen</p>	<p>Strafrecht BSBm / PV</p> <p>Bestuursrecht bestraffend Bestuurlijke boete</p> <p>Bestuursrecht herstellend Tijdelijk stilleggen, LOB, LOD, Verscherpt toezicht</p>	<p>Strafrecht PV</p> <p>Bestuursrecht bestraffend Bestuurlijke boete</p> <p>Bestuursrecht herstellend Tijdelijk stilleggen, LOB, LOD</p>
<p>Bestuursrecht herstellend Aanspreken / informereren</p>	<p>Bestuursrecht herstellend Aanspreken / informereren</p>	<p>Strafrecht BSBm / PV</p> <p>Bestuursrecht bestraffend Bestuurlijke boete</p> <p>Bestuursrecht herstellend Bestuurlijk gesprek Waarschuwen</p>	<p>Strafrecht PV</p> <p>Bestuursrecht bestraffend Bestuurlijke boete</p> <p>Bestuursrecht herstellend Bestuurlijk gesprek, Waarschuwen</p>

GEDRAG VAN DE OVERTREDER

Figuur 3: De interventiematrix voor het bepalen van de eerste interventie(s) – zie ook bijlage 2

De handhaver zet de betreffende (combinatie van) interventie(s) in totdat sprake is van naleving. Als naleving binnen de door de handhaver bepaalde termijn uitblijft, pakt de handhaver direct door, door middel van het inzetten van een zwaardere (combinatie van) interventie(s). In algemene zin geldt voor termijnen het volgende:

- Gedragsvoorschriften dienen direct in acht genomen te worden. Hiervoor dient geen of hooguit een zeer korte termijn te worden gesteld om de overtreding te beëindigen en/of herhaling ervan te voorkomen.
- In alle andere gevallen – waaronder ook plannen of voorzieningen waarvoor investeringen vereist zijn – geldt: hoe urgenter de situatie des te korter de termijn. Daarbij rekening houdend met de technische en organisatorische realiseerbaarheid in die termijn.

Het optreden in stap 4, zoals tot nu toe beschreven, heeft betrekking op gedane bevinding(en) die op grond van de interventiematrix worden aangepakt. Uiteraard kunnen handhavinginstanties aanvullend ook hun toezichtstrategie bij het betreffende bedrijf als zodanig aanpassen, in de zin van bijvoorbeeld het verhogen/verlagen van de toezichtfrequentie, het initiëren van de herijking van de vergunningensituatie, et cetera.

3.5 Stap 5 – Vastlegging

De doorlopen stappen en genomen beslissingen worden verifieerbaar en transparant vastgelegd volgens de binnen de handhavinginstantie geldende administratieprocedures en systemen, zodanig dat hieruit kan worden afgeleid dat is voldaan aan: het motiveringsbeginsel, het zorgvuldigheidsbeginsel, het verbod van willekeur en het verbod van misbruik van bevoegdheid.

Bijlage 1 – Begrippen

Begrip	Toelichting
Beginselplicht tot handhaven	Uitgangspunt dat het bevoegd gezag verplicht is om op te treden bij een geconstateerde overtreding. De term 'beginselplicht' impliceert dat er omstandigheden kunnen zijn om van handhaven en/of het opleggen van een sanctie af te zien. Dit is in het recht geregeld via artikel 5:5 Awb (het bestuursorgaan legt geen bestuurlijke sanctie op voor zover voor de overtreding een rechtvaardigingsgrond bestond) en artikelen 39 en verder van het Wetboek van strafrecht (strafuitsluitingsgronden). Uit de rechtspraak volgt voorts dat overwogen kan worden van handhaven af te zien als er concreet zicht op legalisatie bestaat, of wanneer handhavend optreden zodanig onevenredig is in verhouding tot de daarmee te dienen belangen, dat van optreden in die concrete situatie behoort te worden afgezien.
Bestuurlijk handhavingsoverleg	Een overleg onder coördinatie van de provincie waaraan de handhavingpartners deelnemen. Het BHO stelt uitgaande van de landelijke handhavingprioriteiten de regionale / lokale handhavingprioriteiten vast.
Bestuurlijk Omgevingsberaad	Centraal bestuurlijk overleg over het stelsel VTH o.l.v de Minister van IenM, gericht op afstemming van de verschillende taken en verantwoordelijkheden. Aan het Bestuurlijk omgevingsberaad doen in ieder geval mee: de ministers van I&M en V&J, drie vertegenwoordigers van de omgevingsdiensten, vertegenwoordigers van de bevoegde overheden en het OM.
Bestuurlijke boete	Een boete die door een daartoe bevoegde overheidsdienst zonder tussenkomst van het OM of een rechter kan worden opgelegd. Het CJIB verzorgt de inning en incasso van bestuurlijke boetes van diverse overheidsdiensten, waaronder de NVWA, de Inspectie SZW en de Inspectie Leefomgeving en Transport.
Bestuurlijke strafbeschikking milieu	Een strafrechtelijke boete die bij strafbeschikking wordt opgelegd ter afdoening van relatief eenvoudige overtredingen. De gevallen waarin dit instrument kan worden toegepast zijn opgenomen in het Feitenboekje Bestuurlijke strafbeschikking milieu- en keurfeiten.
Bevinding	Waarneming die ten aanzien van een bepaald onderwerp van onderzoek tijdens een inspectie wordt gedaan. Na beoordeling ervan kunnen bevindingen leiden tot de kwalificatie wel/geen overtreding.
Functioneel Parket	Specialistisch, landelijk opererend onderdeel van het OM, dat zich toelegt op de bestrijding van complexe fraude en milieucriminaliteit.
Fysieke leefomgeving	De fysieke leefomgeving omvat de inrichting van de woonwijk/gemeente inclusief de wegen, parken, industrieterreinen. De kwaliteit van de fysieke leefomgeving wordt deels bepaald door de milieukwaliteit.
Gedoogstrategie	Een bestuurlijk vastgesteld document, waarin is vastgelegd in welke situaties en onder welke condities inzet van sancties tegenover overtreders tijdelijk achterwege kan blijven.
Handhaving	Het door toezicht bewerkstelligen en zo nodig met toepassing van bestuursrechtelijke of strafrechtelijke middelen bereiken dat de regelgeving wordt nageleefd.

Handhavingprogramma	Op onderkende risico's en vastgestelde prioriteiten gericht handhavingactiviteitenprogramma, inclusief financiering en capaciteit.
Interventie	Actieve handeling om een geconstateerd probleem op te lossen.
Legalisatietoets	Toets om na te gaan of legalisatie van een overtreding mogelijk is.
Motiveringsbeginsel	In de Algemene wet bestuursrecht vastgelegd beginsel dat de overheid haar besluiten goed moet motiveren: de feiten moeten kloppen en de motivering moet logisch en begrijpelijk zijn.

Nalevingstrategie	Bestuurlijk vastgesteld document, waarin is vastgelegd met welke instrumenten naleving wordt gerealiseerd en welke rol handhaving daarbinnen speelt. Een nalevingstrategie bevat in ieder geval een toezichtstrategie, een sanctiestrategie en een gedoogstrategie.
Normadressaat	Natuurlijke of rechtspersoon voor wie een bepaalde norm of voorschrift geldt.
OM	Openbaar Ministerie.
Omgevingsdiensten	Diensten van provincies en gemeenten voor de uitvoering van de VTHtaken. De Omgevingsdiensten werden eerder ook wel aangeduid als Regionale Uitvoeringsdiensten (RUD's).
Rechtsgelijkheid	Rechtsbeginsel dat bepaalt dat gelijke gevallen gelijk dienen te worden behandeld en ongelijke verschillend naar de mate van het verschil.
Rechtvaardigingsgrond	Omstandigheid die de wederrechtelijkheid van een handeling bij nader inzien wegneemt. Mogelijke reden om uiteindelijk geen sanctie op te leggen.
Sanctie	Straf of maatregel die wordt toegepast als rechtsregels worden overschreden.
Sanctiestrategie	Bestuurlijk vastgesteld document, waarin de basisaanpak voor het bestuursrechtelijk en strafrechtelijk optreden bij overtredingen is vastgelegd. De sanctiestrategie omvat ten minste: <ul style="list-style-type: none"> a. een op elkaar afgestemd bestuursrechtelijk – strafrechtelijk optreden tegen overtreding van de gestelde milieunormen; b. een passende reactie op geconstateerde overtredingen; c. een stringenter reactie bij voortdurende van de overtreding; d. een regeling voor optreden tegen overtredingen door de eigen organisatie en andere overheden; e. transparantie over te stellen termijnen voor het opheffen van (standaard)overtredingen en over de zwaarte van sancties daarvoor.
Schulduitsluitingsgrond	Omstandigheid die de verwijtbaarheid van een handeling bij nader inzien wegneemt. Mogelijke reden om uiteindelijk geen sanctie op te leggen.
Strafuitsluitingsgronden	Er zijn twee categorieën strafuitsluitingsgronden: rechtvaardigheidsgronden en schulduitsluitingsgronden. Zie aldaar.
Strategische milieukamer	Overleg tussen het Functioneel Parket van het OM, de inspecteursgeneraal van de ILT, NVWA en de Inspectie SZW, de Nationale Politie, een vertegenwoordiging van de Omgevingsdiensten en het bestuurlijk bevoegd gezag. De SMK stelt de landelijke prioriteiten vast voor de strafrechtelijke handhaving en de afstemming van de strafrechtelijke handhaving op de bestuurlijke handhaving.
Toezicht	Het controleren of en in hoeverre wettelijke bepalingen worden nageleefd.

Toezichtstrategie	Bestuurlijk vastgesteld document, waarin is vastgelegd welke vormen van toezicht worden onderscheiden en wat de basiswerkwijze daarbij is.
VTH kwaliteitscriteria	Kwaliteitscriteria die inzichtelijk maken welke kwaliteit burgers, bedrijven en instellingen, maar ook overheden onderling en opdrachtgevers mogen verwachten bij de uitvoering of de invulling van taken op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH taken).
Zorgvuldigheidsbeginsel	In de Algemene wet bestuursrecht vastgelegd rechtsbeginsel, dat de overheid een besluit zorgvuldig moet voorbereiden en nemen: correcte handeling van de burger, zorgvuldig onderzoek naar de feiten en belangen, procedure goed volgen en deugdelijke besluitvorming.

Bijlage 2 – Toelichting interventies van licht naar zwaar

Bestuursrecht herstellend

Aanspreken/informereren

Aanspreken/informereren is een informele interventie (geen wettelijke basis) naar aanleiding van een inspectie die ertoe moet leiden dat de normadressaat naleeft of in staat is na te leven.

Aanspreken/informereren gebeurt mondeling, door het verstrekken van schriftelijke informatie of door verwijzing naar websites. Aanspreken/informereren is vooral aan de orde bij goedwillende normadressaten die onbedoeld niet naleven en die gemotiveerd zijn de niet naleving zo snel mogelijk zelf op te lossen.

Waarschuwen – brief met hersteltermijn

Waarschuwen betekent dat de normadressaat naar aanleiding van een inspectie een waarschuwingsbrief ontvangt. Daarin is opgenomen welke maatregelen of voorzieningen getroffen moeten worden om na te leven en binnen welke (redelijke) termijn. In de brief staat ook dat de handhavinginstantie verdergaande bestuursrechtelijke interventies zal nemen (LOB, LOD), als blijkt dat de in de waarschuwingsbrief opgenomen maatregelen of voorzieningen niet zijn getroffen na het verstrijken van de termijn.

Bestuurlijk gesprek

Een bestuurlijk gesprek met (de leiding van) de normadressaat in kwestie is een aanvullende escalerende interventie op waarschuwen.

Verscherpt toezicht

Verscherpt toezicht als interventie betreft het naar aanleiding van een inspectie meer of intensiever toezicht houden op de normadressaat. Een bestuurlijk gesprek zal hier vaak aan vooraf gaan.

Verscherpt toezicht moet worden aangekondigd, als ook onder welke voorwaarden het verscherpt toezicht weer zal worden opgeheven.

Last onder dwangsom – LOD

Een last onder dwangsom is een op herstel gerichte interventie voor het ongedaan maken van overtredingen en/of het voorkomen van verdere/herhaalde overtreding. De normadressaat krijgt een verplichting (een last) opgelegd om binnen een gegeven termijn de overtreding te beëindigen door iets te doen of na te laten op straffe van het verbeuren van een dwangsom wanneer de last niet tijdig wordt uitgevoerd. De op te leggen dwangsom moet voldoende hoog zijn om de overtreding te beëindigen. Een last onder dwangsom kan alleen worden opgelegd als hiervoor een wettelijke bevoegdheid bestaat.

Het opleggen van een last onder dwangsom gebeurt volgens zorgvuldig te volgen stappen. In het algemeen worden de volgende stappen doorlopen:

1. Bestuurlijke waarschuwing, dat wil zeggen: het bekend maken van het voornemen om een last onder dwangsom op te leggen met een hersteltermijn plus de termijn om zienswijzen bekend te maken. → Indien niet tijdig hersteld:
2. Sanctiebeschikking, dat wil zeggen: het opleggen van een last onder dwangsom met een hersteltermijn. → Indien niet tijdig hersteld:
3. Verbeuren en innen dwangsom.

Last onder bestuursdwang – LOB

Een last onder bestuursdwang is een op herstel gerichte interventie voor het ongedaan maken van een overtreding waarbij de handhavinginstantie, wanneer de last niet of niet tijdig wordt uitgevoerd, op kosten van de overtreder, een overtreding beëindigt door zelf daadwerkelijk in te (laten) grijpen. Een last onder bestuursdwang kan alleen worden toegepast als hiervoor een wettelijke bevoegdheid bestaat.

Voor de last onder bestuursdwang gelden dezelfde zorgvuldig te doorlopen stappen als voor de last onder dwangsom. Ook hier kan, bijvoorbeeld in spoedeisende situaties, van deze stappen worden afgeweken:

1. Bestuurlijke waarschuwing, dat wil zeggen: het bekend maken van het voornemen om een last onder bestuursdwang op te leggen met een hersteltermijn plus de termijn om zienswijzen bekend te maken. → Indien niet tijdig hersteld:
2. Sanctiebeschikking, dat wil zeggen: het opleggen van een last onder bestuursdwang met een hersteltermijn. → Indien niet tijdig hersteld:
3. Uitvoeren bestuursdwang.

In spoedeisende situaties en bij ernstige overtredingen is de last onder bestuursdwang de meest geschikte bestuursrechtelijke interventie. De handhavinginstantie kan verzoeken om onmiddellijke beëindiging van de overtreding. Als blijkt dat de normadressaat niet bereid is aan dit verzoek te voldoen, kan de handhavinginstantie zelf en in spoedeisende gevallen zonder voorafgaande last feitelijk optreden. Wel moet de handhavinginstantie zo spoedig mogelijk nadien alsnog een formele sanctiebeschikking uitvaardigen.

Tijdelijk stilleggen

Tijdelijk stilleggen betekent dat activiteiten of voertuigen als gevolg van de overtreding tijdelijk worden stilgelegd, tot de overtreding is hersteld en van naleving sprake is. Er kan aanleiding zijn om bij tijdelijk stilleggen beleid en/of politiek te informeren. Tijdelijk stilleggen kan onder de LOB vallen.

Bestuursrecht bestraffend

Bestuurlijke boete

Een bestuurlijke boete is een bestuurlijke bestraffende sanctie die door een daartoe bevoegde overheidsdienst zonder tussenkomst van het OM of een rechter kan worden opgelegd. Het CJIB verzorgt de inning en incasso van bestuurlijke boetes van diverse overheidsdiensten, waaronder de NVWA, de Inspectie SZW en de Inspectie Leefomgeving en Transport.

Een bestuurlijke boete houdt de onvoorwaardelijke verplichting in tot betaling van een geldsom en kan naast een last onder dwangsom of een last onder bestuursdwang worden opgelegd. Het opstellen van het boeterapport gebeurt door de toezichthouder/handhaver, maar de kennisgeving, beschikking en inning gebeuren door het boetebureau (o.a. CJIB). De maxima en bandbreedtes van boetebedragen zijn veelal vastgelegd in de wetgeving. Een belangrijk verschil met de BSBm is dat bezwaar en beroep bij het bestuursorgaan dienen te worden aangetekend, terwijl de normadressaat tegen de BSBm in verzet kan komen bij het OM.

Schorsen of intrekken vergunning, certificaat of erkenning

Als de normadressaat houder is van een begunstigend besluit (vergunning of ontheffing), dan kan het geheel of gedeeltelijk intrekken van dat besluit een passende interventie zijn. Deze interventie is met

name passend als de normadressaat niet in actie komt naar aanleiding van eerdere correctieve interventies, zoals een last onder dwangsom. Het geheel of gedeeltelijk intrekken van een begunstigend besluit is een vergaande interventie die zorgvuldig moet worden voorbereid.

Exploitatieverbod, sluiting

Voor niet vergunningplichtige normadressaten bestaat de mogelijkheid op basis van de Fraudewet om het bedrijf te sluiten of de exploitatie ervan te verbieden. Ook dit zijn vergaande interventies die zorgvuldig moeten worden voorbereid en waarbij het informeren van beleid en politiek noodzakelijk is.

Strafrecht

Bestuurlijke strafbeschikking milieu – BSBm

De bestuurlijke strafbeschikking milieu is een op het strafrecht (artikel 257ba Wetboek van Strafvordering) gebaseerde interventie die daartoe bevoegde handhavinginstanties zonder tussenkomst van het OM kunnen opleggen. Voor feiten uit het zogenoemde 'Feitenboekje Bestuurlijke Strafbeschikking Milieu- en Keurfeiten' wordt een combibon uitgeschreven (geldboete) die ter afdoening wordt gezonden aan het Centraal Justitieel Incassobureau (CJIB). De BSBm kan los van (óf), parallel met (én én) of volgtijdelijk aan (eerst...dan...) op herstel gerichte interventies worden ingezet.

De BSBm is bedoeld voor relatief eenvoudige overtredingen, waarbij er over de schuldvraag geen twijfel bestaat. De 'Richtlijn bestuurlijke strafbeschikkingbevoegdheid milieu- en keurfeiten' geeft in paragraaf 2.7 de beleidsvrijheid binnen gestelde grenzen aan en in paragraaf 2.8 de contra-indicaties voor het uitvaardigen van een BSBm. Als geen BSBm kan worden uitgevaardigd is in veel gevallen overleg met het OM noodzakelijk.

Proces-verbaal (PV)

BOA's die een strafbaar feit vermoeden of constateren, kunnen een PV opmaken. Dit optreden valt onder het strafrechtelijk optreden dat in deze landelijke handhavingstrategie is geregeld. Een PV is de basis voor het verdere optreden van het OM dat kan leiden tot sancties als: een geldboete, een werkstraf, een gevangenisstraf, ontneming van wederrechtelijk verkregen voordeel, publicatie van het vonnis, stillegging van de onderneming en verbeurdverklaring.